

В.Є. Скульська

Теоретичні аспекти дистанційного навчання безробітних за робітничими професіями

Автор визначає особливості дистанційного навчання та обґрунтовує доцільність використання даної технології в системі професійного навчання безробітних.

Ключові слова: дистанційне навчання, професійне навчання безробітних, сучасні технології освіти дорослих.

The author defined the features of distance learning and proved it expedient to use this technology in occupational training for the unemployed.

Keywords: distance learning, occupational training for the unemployed, modern educational technologies for adults.

Актуальність проблеми. Ситуація на ринку праці та прогнози щодо розвитку національної економіки свідчать про поглиблення дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили, а також про зростання кількості громадян, які потребують захисту від безробіття [4]. Відтак професійне навчання безробітних як соціально-педагогічна проблема, не втрачає свою актуальність та потребує здійснення системних наукових досліджень, спрямованих на пошук і впровадження ефективних педагогічних технологій, здатних підвищити ефективність навчального процесу.

Дистанційне навчання безробітних за робітничими професіями дозволяє не тільки задовольнити освітні потреби та можливості безробітних як суб'єктів навчання, а й удосконалити навчальний процес та мінімізувати пов'язані з ним фінансові, часові, психологічні витрати.

Аналіз останніх публікацій і досліджень.

Дистанційне навчання – це якісно новий, прогресивний вид навчання, що виник наприкінці ХХ ст. завдяки концептуальній ідеї відкритого навчання та появи інформаційних технологій. Проблема дистанційного навчання не залишилася поза увагою вітчизняних науковців. Її різні аспекти досліджували В. Аніщенко, В. Биков, В. Кухаренко, В. Олійник та ін. Про важливість розвитку дистанційної освіти у державі свідчить також ряд прийнятих в установленому порядку нормативно-правових документів, зокрема Закон України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки” №537-V від 05.01.2007, Указ Президента України “Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні” (2000 р.), Положення про дистанційне навчання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України №466 від 25.04.2013 і зареєстроване в Міністерстві юстиції України за №703/23235 від 30.04.2013.

Скульська Віолета Євгенівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України (Київ).

© Скульська В.Є., 2014

Мета статті – визначити сутність та особливості дистанційного навчання та довести необхідність впровадження даної технології в практику професійного навчання безробітних за робітничими професіями.

Виклад основного матеріалу. Науковці розглядають дистанційне навчання як “...вид, спосіб, форму організації і реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники здійснюють навчальну взаємодію на відстані” [1]. Водночас вчені вважають, що це специфічна педагогічна технологія, комплексна інтегративна система, яка “...включає упорядковану множину операцій і дій, що забезпечують педагогічне ціле визначення, змістовні, інформаційно-предметні та процесуальні аспекти, спрямовані на засвоєння знань, освоєння професійних умінь та формування особистісних якостей слухачів...” [5]. Відмінність дистанційного навчання від інших педагогічних технологій полягає в тому, що така технологія здатна забезпечити модернізацію всіх складових навчального процесу на основі використання можливостей інформаційно-комунікативних технологій. Основними перевагами дистанційного навчання є можливість:

– наблизити теоретичне навчання до реальної практичної діяльності через моделювання виробничої ситуації, використання досвіду слухача, застосування комплексу технологій, об'єднаних між собою системоутворюючим зв'язком, спрямованим на адаптацію змісту навчання до конкретних умов виробництва (технологічний підхід);

– надати допомогу слухачеві з метою формування в нього чітких уявлень про виконання прийомів, способів, видів робіт за професією (освітній підхід);

– використати у навчальному процесі особливості дорослих як суб'єктів навчання, у т.ч. їхню здатність самостійно організувати свій навчальний процес, обирати навчальну інформацію, яку потрібно засвоїти з урахуванням досвіду, здійснювати самоконтроль процесу навчання (андрагогічний підхід);

– навчити слухача вмінню використовувати отримані знання для прийняття самостійних рішень у конкретних виробничих ситуаціях та постійно займатися самоосвітою (розвиваючий підхід).

Крім цього модель дистанційного навчання принципово відрізняється від традиційної за цілями, змістом, результатами та характером діяльності викладача і слухача [6]. Провідне місце в навчальному процесі належить самостійній інтерактивній роботі слухача за спеціально розробленими навчальними матеріалами.

Варто зазначити, що в Україні відсутня практика дистанційного навчання безробітних за робітничими професіями. Аналіз показав, що навчальні заклади державної служби зайнятості тільки почали роботу з реалізації окремих елементів даної технології. Відтак важливо забезпечити науковий супровід впровадження дистанційного навчання в систему професійного навчання безробітних за робітничими професіями. На нашу думку, для цього необхідно усвідомити сутність двох взаємопов'язаних процесів: організації навчання (передбачає залучення безробітних до навчальної діяльності, оптимізацію фінансових, психологічних, часових витрат, комплексне навчально-методичне забезпечення процесу навчання, вибір навчальних методик, адекватних змісту і можливостям слухача, контроль якості навчання на всіх етапах навчального процесу); формування і підтримку мотивації пізнавальної діяльності слухача впродовж усього періоду навчання. Необхідно створити відповідні організаційно-педагогічні умови, зокрема забезпечити: а) розроблення та постійне оновлення дистанційних навчальних курсів; б) спеціальну підготовку викладачів та організаторів навчального процесу з числа профільних спеціалістів центрів зайнятості; в) науково-методичне забезпечення навчального процесу; г) адміністративно-організаційний супровід дистанційного навчання, що передбачає управління системою, маркетингові дослідження потреб безробітних в освітніх послугах із використанням даної педагогічної технології, створення та функціонування регіональної мережі навчальних закладів; д) адаптацію нормативно-правових документів до законодавчих актів, що діють у системі професійного навчання безробітних; е) створення відповідним чином обладнаних навчальних місць у базових центрах зайнятості.

Враховуючи специфіку дистанційного навчання, де провідну роль відіграють самоконтроль і самовиховання слухачів, важливо визначити критерії та показники, за якими має здійснюватися контроль якості навчання на кожному з етапів цього процесу. Основними критеріями, за якими має здійснюватися останній, на нашу думку, мають бути:

- виявлення стану мотивації та динаміки щодо її зростання у процесі навчання;
- визначення теоретичного рівня підготовки слухачів на основі оцінювання набутих професійних знань, умінь, компетенцій;
- здійснення системного моніторингу навчальної програми з точки зору успішного переходу від теоретичного до виробничого навчання та подальшого працевлаштування;
- проведення незалежної експертизи навчально-методичних матеріалів щодо їх відповідності вимогам професійного і освітнього стандартів;
- організація зворотного зв'язку з викладачем з метою забезпечення цілісного і системного засвоєння

слухачами запропонованого змісту навчання та підвищення ефективності навчання за дистанційною технологією.

Стосовно формування змісту навчальних програм, то вони мають розроблятися за модульно-блочним принципом. Це, на нашу думку, дозволить реалізувати індивідуальний підхід, забезпечити гнучкість подання інформації, здійснювати відбір змісту навчання з урахуванням результатів вхідного контролю знань та вмінь слухачів, включати необхідні теоретичні знання та завдання з їх практичного опрацювання і, таким чином, врахувати у навчальному процесі освітні потреби безробітних. Вважаємо також за доцільне здійснювати проектування навчальних програм за трьома рівнями. Перший (базовий) має забезпечити освоєння слухачем знань і умінь, необхідних для виконання простих прийомів і операцій за професією. Другий (основний) має дозволити йому отримати знання та уміння з виконання конкретних видів робіт. Третій (професійний) рівень має бути спрямований на оволодіння слухачем знаннями та уміннями з виконання професійних обов'язків відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики професії та посадової інструкції конкретного робочого місця. Вважаємо, що такий підхід дозволить здійснювати як первинну професійну підготовку безробітних (базовий і основний рівень), так і перепідготовку за суміжними і спорідненими професіями (основний рівень) та підвищення кваліфікації (професійний рівень).

Вищезазначене дозволяє нам зробити такі

ВИСНОВКИ:

1. Дистанційне навчання є однією з найпоширеніших технологій освіти дорослих. Як показує практика, дана технологія за допомогою спеціально створеного інформаційно-освітнього середовища дозволяє організувати навчальний процес як в інтерактивному, так і в режимі реального часу. Водночас навчальний процес, побудований на основі використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, дозволяє максимально врахувати індивідуальні освітні потреби безробітних, які в силу певних обставин не можуть вчитися за межами проживання, а також мінімізувати фінансові, часові, психологічні витрати, пов'язані з їхнім навчанням. Разом з цим організація дистанційного навчання безробітних за робітничими професіями передбачає наявність у майбутніх слухачів стійкої мотивації до навчання, сформованих навичок самоосвіти, комунікативних здібностей як передумови суб'єкт-суб'єктної взаємодії, а також уміння самоорганізуватися, самостійно планувати і контролювати навчальний процес.

2. Упровадження в Україні дистанційного навчання безробітних за робітничими професіями потребує системного наукового супроводу. Для цього на початковому етапі необхідно забезпечити розроблення: а) методики організації дистанційного навчання безробітних за робітничими професіями; б) науково-практичних рекомендацій для безробітних та профільних спеціалістів центрів зайнятості, що мають ознайомити їх з понятійним апаратом, особливостями навчального процесу, операційним забезпеченням; в) дистанційних навчальних програм, інших науково-методичних матеріалів, необхідних для організації та реалізації навчального процесу.

3. Міжнародний досвід свідчить, що системний підхід та можливості мережевого доступу дозволять забезпечити високу якість дистанційного навчання безробітних за робітничими професіями. Однак для цього слухач має бути активним суб'єктом навчання, здатним самостійно опрацювати потоки інформації для подальшого їх перетворення у знання, уміння, компетенції. Водночас зміст навчання має бути зорієнтований як на оволодіння професією, так і на потреби і можливості слухача. За інших умов існує загроза отримати з боку останнього стан фрустрації, що проявляється у втраті інтересу до навчання.

4. Специфіка дистанційного навчання безробітних проявляється в тому, що діяльність слухача необхідно спрямовувати на засвоєння навчального матеріалу та на активну взаємодію з викладачем, який має організувати подання інформації, забезпечити зворотний зв'язок з метою своєчасного корегування змісту навчальної програми залежно від рівня підготовки безробітного [3]. При цьому управлінню інформацією необхідно розглядати у контексті самої інформації, слухача і викладача. Розуміння особливостей кожного з елементів дозволяє використовувати у процесі навчання найбільш ефективні методики донесення останньої. Окрім цього, управління інформацією дозволяє реалізувати у навчальному процесі діяльнісний підхід, зокрема під час роботи слухача з електронними бібліотеками [2]. Таким чином, роль викладача не зводиться до ролі носія інформації. У першу чергу, це – помічник, здатний ефективно управляти навчальним про-

цесом та допомогти слухачеві освоїти знання, уміння, компетенції, необхідні для працевлаштування та подальшого розвитку як конкурентоспроможного працівника.

Список використаних джерел

1. Биков В.Ю. Дистанційне навчання / В.Ю. Биков / Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 191. – [1040 с.].
2. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання: Умови застосування [Текст] / В.М. Кухаренко, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко; За ред. В. Кухаренка. – 3 вид. – Харків : НТУ “ХПІ”, “Торсінг”, 2002. – 320 с.
3. Олійник В.В. Підвищення кваліфікації керівних кадрів професійно-технічних навчальних закладів за дистанційною формою навчання : Навч.-метод комплекс [Текст] / В.В. Олійник, В.Ю. Биков, В.О. Гравіт [та ін.]; АПН України, Ун-т менедж. освіти. – К., 2008. – 160 с.
4. Скульська В. Є. Організація професійного навчання безробітних у професійно-технічних навчальних закладах. [Текст] / В.Є. Скульська : Навч.-метод. посіб. – К. : ІПК ДСЗУ, 2012. – 158 с.
5. Чернилевский Д.В. Учебный мастер и креативная технология обучения / Д.В. Чернилевский. // Профессиональное обучение. – 2001. – № 5. – С. 10–11.
6. Щенников С. Дистанционное образование как эффективная форма профессиональной подготовки управленческого звена / С. Щенников. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ou-link.ru/pub/99vv17.htm>

Стаття надійшла 11.03.2014

УДК 339.727.22:33(477)

М.В. Блудова

Проблеми створення нових робочих місць для вимушених переселенців за допомогою іноземних інвестицій

У статті викладено основні напрями проблем привабливості української економіки для іноземного інвестора; головна увага приділена заходам стимулювання іноземних інвестицій в умовах соціально-політичної нестабільності.

Ключові слова: інвестиційний клімат, іноземні інвестиції, привабливість для іноземних інвесторів, проблеми стимулювання інвестицій.

In the article the basic directions of problems attractiveness of the Ukrainian economy for foreign investors; the main attention is paid to the actions stimulating foreign investments in the conditions of social and political instability.

Keywords: Investment climate, foreign investments, attractiveness to foreign investors, problems to promote investment.

Постановка проблеми. Дослідження проблеми зайнятості вимушених переселенців зі східних регіонів є актуальною саме сьогодні, коли воєнний конфлікт ще не закінчився, а люди вже залишилися без нічого.

Хотілося б відмітити, що, за даними соціальних опитувань, більше 80% людей, які залишили свої домівки, усе

Блудова Марина Валеріївна, аспірант, Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України (Київ).

© Блудова М.В. 2014

нажите майно та розселилися по всій території України, мріють про повернення до своїх домівок. Тому відновлення постраждалих від бойових дій територій із залученням саме тих, хто там жив, – необхідність. Звичайно, без вливання інвестицій неможливо відновити життєдіяльність та стабілізувати зайнятість східних регіонів. До того ж неможливо точно підрахувати вимушених переселенців та з'ясувати місця їхнього перебування. Є тільки приблизна цифра: за даними експертів ООН – 500 тис. осіб (у т.ч. ті, хто виїхав до РФ – не менше 100 тис. осіб).